

Posamec

Naročnina ... 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

117. številka.

Maribor, dne 15. oktobra 1928.

Letnik XV.

Ob zaključku zasedanja narodne skupščine.

Ta teden se zaključil sedanje izredno zasedanje narodne skupščine v Beogradu. V soboto, dne 20. oktobra, se odprlo, kakor to zahteva ustava, novo izredno zasedanje. Prejšnje redno zasedanje, ki se je začelo 20. oktobra preteklega leta, ni trajalo niti cela dva meseca, ker mu je razboj demokratsko-radikalne vladine koalicije priredil prerani grob. Koalicijski vladi je sledila samoradikalna, ki je izvršila volitve, katerim je sredi aprila sledilo izredno zasedanje skupščine, koje se je sedaj nagnilo v zaton.

Volitve 18. marca so med Slovenci prinesle ogromno večino Ljudski stranki, med Hrvatimi Radičevi stranki, med Srbi pa radikalom. Nakana, ki jo je Pašič zasledoval z razbojem koalicije z demokrati, je izvrstno uspešna. Demokrati so bili decimirani. Tako je bilo Pašiču omogočeno nadaljevanje samoradikalne vlade.

Ne odgovarja istini in dejanskim razmeram, ako demokrati, samostojneži in drugi nasprotniki avtonomistov in zlasti SLS raznašajo po javnosti, da je takozvani Markov protokol, podpisan v Zagrebu med revizionističnim blokom in dvema zastopnikoma radikalne stranke, omogočil samoradikalno vlado. Ta vlada je nastala iz parlamentarnih razmer, povzročenih vsled propada demokratov, samostojnežev in socialnih demokratov pri volitvah. Markov protokol — imenovan po glavnem zastopniku radikalov Marko Gjuričevićem — je imel namen, da dokumentuje pred svetom voljo Hrvatov in Slovencev za sporazum s Srbi in v to svrhu ugotovi najnujnejše zahteve. Radikali pod vodstvom Pašiča bi bili ohranili vlado v svojih rokah tudi brez Markovega protokola.

Vlado more premagati in zrušiti samo številno jaka in po svojih ciljih homogena opozicija. Take pa v beograjski narodni skupščini žalibog ni. Avtonomistične stranke so v Beogradu zastopane samo po Jugoslovanskem klubu in po bosansko-hercegovskih muslimanih, torej po 42 poslancih. Radič s svojimi 70 poslanci se ne udeležuje v Beogradu aktivne parlamentarne borbe proti centralizmu, marveč strelja iz Londona v obliki pism, ki jih pošilja v Zagreb, papirnate kroglice zoper centralizem in srbski hegemonizem. Opozicija demokratov pod vodstvom Pribičevića ima namen, pomnožiti centralistično fronto, ki je sedaj na vladi, z demokratsko stranko ter tako ojačiti na eni strani centralizem, na drugi pa lastno stranko, ki je v opasnem štadiju razpadanja. Zemljoradniki pa so stranka, ki se še ni razvila do jasnih ciljev, marveč operira z demagoškimi frazami, svojega centralističnega mišljenja pa ni nikdar tajila niti zakrivala.

Tako je Pašičeva radikalna stranka s težavo se ohranila na krmilu s pomočjo Nemcev in Turkov. Tej radikalno-nemško-turški kompaniji se ima država zahvaliti za vse zakone, ki so bili storjeni v tem parlamentarnem zasedanju: za vojaški, uradniški in železničarski zakon, za povišanje neposrednih davkov, za kuluk, za povišanje taks itd. Opozicija je sicer pri raznih prilikah složno nastopala proti vladi, pa je ni mogla premagati niti preprečiti imenovanih zakonov, ker je bila po številu preslaba. Nemci in Turki se niso dali odcepiti od radikalov.

Edini pozitivni in pomenljivi rezultat letošnjega zasedanja narodne skupščine pa je ta, da se je pokazala vsa pogubnost na vidovdanski ustavi zgrajenega centralizma in iz njega izvirajočega srbskega hegemonizma. Ta hegemonizem je tako sebičen in samogolten, da celo dela razliko med Srbijanci in Srbi ter hoče eksploatacijo države rezervirati samo za Srbijance. Tako so se začele oči odpirati tudi nekdanjemu zagriženemu centralizatorju Svetozarju Pribičeviću, da počasi uvideva, kam vodi centralizem v naši državi. Ne vodi do enakopravnosti in na njej temeljujoči konsolidaciji, marveč do zavzetja cele države po Srbiji in do izkoriščanja državljanov, zlasti prečanov, od strani Srbijancev.

Jugoslovanski klub je ostal zvest svojemu programu ter je vodil najostrejšo borbo zoper centralistično radikalno vlado. Kako ostri so bili njegovi udarci, se vidi iz tega, da je sam Pašič moral večkrat povzeti besedo v obrambo centralizma in srbske radikalije. S svojo obrambo Pašič ni uspel, marveč je odkril pred celim svetom nakane, ki so jih radikalni in sploh vse srbske stranke zasledovale z ustanovitvijo in ureditvijo naše države. Ko mu je poslanec dr. Hohnjec na seji narodne skupščine očital, da so Srbi prevarili Hrvate in Slovence, ker so pogazili ženevsko pogodbo z mesca novembra 1918, ki je zajamčila avtonomistično, odnosno federalistično ureditev države, Pašič tega ni zanikal. Izjavil je, da je na ženevsko pogodbo pristal na zahtevo takratnega predsednika francoske republike Poincareja, kateri je to nujno zahteval v brzojavu, ki mu ga je doposlal. Vsled francoskega pritiska je pristal na zahteve Hrvatov in Slovencev, toda ni imel namena, da bi svojo

obljubo tudi držal. Ta Pašičeva izjava je vzbudila v javnosti pravo senzacijo ter je z bengalično lučjo posvetila v one tajnosti, v katere je bila zavita ustanovitev naše države.

S tega vidika je treba presojsati vso notranjo in zunanjo politiko srbskih strank in srbskih dosedanjih vlad. V tem najdemo tolmačenje, zakaj niso poedine srbske vlade, ki so bile na krmilu, storile svojo dolžnost, da bi obranile in ohranile slovensko in hrvatsko zemljo naši državi. Tako se ne moremo čuditi, da smo izgubili Koroško, Gorico, Trst ter bomo izgubili tudi še Reko. Ne moremo pa se tudi čuditi, da so Hrvatini in Slovenci izgubili srce za tako urejeno in tako vladano državo.

Takšna je torej bilanca, s katero zaključuje sedanje zasedanje narodne skupščine. Turobna je ta bilanca in žalostna je perspektiva za bodočnost. Naloga našega naroda je, da ostane složen, da strne svoje vrste ter v največji složnosti vodi borbo za svojo samostojnost in avtonomijo. Parlament v Beogradu ni kos svoji nalogi. Živel parlament avtonomne Slovenije!

Politični položaj.

Odmev srbskih občinskih volitev v parlamentu. V četrtek je prišla na vrsto interpelacija predsednika demokratskega kluba Ljube Davidoviča o nasilju radikalne stranke in vlade povodom občinskih volitev v Srbiji. Burna debata je prešla v divjaški hrup in prepir. Notranji minister, ki je interpelacijo dolgo odlagal z izgovorom, da še «išče podatke», je kratko odgovoril, da terorja sploh ni bilo. Interpelant Davidovič je pa nato v svojem govoru navajal nebrojne primere nečuvnega nasilja, ki so ga izvajale radikalne politične oblasti nad državljani, katerih krivda je bila edino to, da niso bili pristaši radikalne stranke. «To ljudstvo», je izvajal Davidovič, «ki je toliko žrtvovalo za svobodo, je sedaj dočakalo, da mu svobodo krši in gazi radikalna vlada.» Davidovič je pred vsem opozarjal na razmere v južni Srbiji, kjer vlada splošna brezpravnost. Tamošnje ljudstvo je dobro in pošteno, pa pod sedanjim režimom trpi večje muke, kakor jih je trpelo pod turškim jarmom. V te kraje je radikalna vlada poslala korumpirane uradnike, ki izmoghavajo narod, ki je radi tega izgubil zaupanje v pravičnost vlade in države. Ti brezvestni uradniki so proglasili vsakogar, ki ni hotel biti radikalec, za neprijatelja države. Postopali so s pristaši drugih strank nadvse brutalno. — Davidoviču je odgovarjal minister — za stavbe Uzunovič, ki je pa kmalu prišel v hud prepir z demokratskim poslancem Agatoničevićem radi stvari — iz solunske fronte. V to so se natenkrat zagrizli še drugi radikalni in demokrati. Drug drugemu so očitali, da so se na fronti skrivali, da so kradli, «zaradili» itd. Demokrati so na vso moč klicali: Davidoviču je sin padel za domovino, Pašič je pa svojega sina vojašine oprostil in ga na Krfu ženil z bogato Grkinjo. Klici: sramota, škandal ni bile ne konca ne kraja. Kar je radikal Uzunovič prej rekel, naj se prečani ne brigajo za srbske stvari, je rekel poslanec Zebot: Pa naj bo, pa naj se pere srbski veš v Srbiji, hrvatski v Hrvatski, slovenski pa v Sloveniji. Naglasil je pa še, da smo vsi nezadovoljni. O obljubljenih in hvalisanih samoupravnih telesih ni ne duha ne sluha. Vlada se boji občinskih volitev pri nas, ker bi povsod zmogala ideja avtonomije. Občinam se nalagajo silna bremena in župani postajajo navadni hlapci, posebno vojnih oblasti. — Muslimanski bosanski poslanec Ajanovič je tudi povdaril, da jemlje radikalna vlada državljanske pravice vsem, ki niso pristaši režima, da ne izvršuje, ampak tepta obljube bivšega regenta v proklamaciji na narod. Ko govori o bosanskih občinah, ga predsednik hitro prekine, češ, te niso na dnevnem redu, pač pa srbske občinske volitve. Poslanec ga dobro zavrne, da tudi solunska fronta ni na dnevnem redu. Med radikali in demokrati pa o «vešu» iz Soluna ni hotelo biti konca. Radikalu Aleksiču se je očitalo, da je bil vojni begunec. Rankoviču so pa klicali: špijon, krivoprisežnik, ubijalec povodom solunskega procesa. Rankovič je za to Pribičeviću metal pod nos Tiszino prijateljstvo in Hercegonjo. Pribičević je pa to kvitiral s psovkami: lump, lažnjivec. — Radikalom se je nadalje očitalo, da zločince iz ječe nastavlajo za načelnike, Turki iz južne Srbije pa so demokratom očitali Orjuno. Nastal je tak peklenski hrup, da se več govornikov ni dalo razumeti. Ob najhujšem hrupu so radikalni s pomočjo južnih Turkov tudi izglasovali prehod na dnevni red. Tako so se centralisti zopet enkrat lepo pozabavali med seboj ter temeljito prali svoj veš od solunske fronte pa do sedaj in beograjska skupščina se je zopet enkrat grdo rogala parlamentarizmu.

Demokrati za opozicijski blok. Opaža se tendenca za osnovanjem opozicijskega bloka, ki naj bi vrgele radikalno vlado ter stopil na njeno mesto. To tendenco nekateri demokrati vedno bolj naglašajo, vprašanje je pa, če se demokratom lahko zaupa posebno še

z ozirom na to, da sta med njimi dva labora, od katerih eden še vedno misli na zvezo z radikali.

Vojvodinski Nemci bodo zapustili radikale. List «Morgen» javlja, da sta prepotovala te dni nemška poslanca Neuner in Schuhmacher občine: Červenka, Petrovaradin in Novi Vrbas, a tudi okolice teh nemških občin, ker so imeli v teh krajih radikali med Nemci zelo veliko pristašev. Tema dvema poslancema se je posrečilo, da sta pregovorila Nemce, ki so izstopili iz radikalne stranke in se priklonili Nemcem. Nemci smatrajo to uspešno agitacijsko potovanje kot veliko zmago nemštva.

O poljedelskem ministrstvu poroča «Obzor»: Poljedelsko ministrstvo ima 13 načelnikov, 9 inšpektorjev, 21 sekretarjev, skupaj 188 oseb z mesečno plačo 239.370 D 97 p. Poleg tega je ravno to ministrstvo zelo razsežno z ozirom na svoje uradne prostore. Štiri ulice so polne njegovih uradov za — vode. Za poljedelstvo se to ministrstvo, kakor je bilo dosedaj opažati, ne briga veliko, pač pa za vode. Vsako leto porinejo v državni proračun nekaj desetmilijonov za reguliranje in niveliranje rek. Po dosedaj proračunanih svotah, ako bi se bile uporabile v določene jim namene, bi že bili lahko prišlih prav vse reke in potoke iz svojih dosedanjih strug. Vendar do danes niso uravnali niti enega potoka, kaj se le reke. Edino se je to vodno ministrstvo brigalo za vse tri Morave. Tik vsakega sela, ki so raztrošena ob teh rekah, so bile zapičene nekake tablice, na katere so nekaj zapisavali. To je bilo opravilo enega direktorja, enega načelnika Rusa, čelga urada, čelga bataljona ruskih inženjerjev, tehnikov, ki so dobivali mesečno plačo od 4—5000 D, razne dnevnice in honorarje za terensko delo. Za regulacijo teh treh Morav je bil nastavljen še neki Rus hidrotehnik, ki se je vozil po valovih Morav par let z motornim čolnom in prav po nepotrebnem porabil nekaj hektolitrov bencina. Ti regulatorji Morav so seljake podučevali in jim plačevali 100 D mesečno, da so se udeleževali poduka. Vode je dolgo časa uravnaval tudi naš g. Pucelj in baš pod njim se je korupcija tega ministrstva najbolj razplodila in razpasla.

Čehoslovaška trgovska politika proti naši državi. Vrednost čehoslovaškega uvoza v našo državo tekom osmih mesecev t. l. znaša 850.000.000 D, kar znači, da se bo dosegla do konca leta 1 milijarda D. Istotako visok je bil tudi lanski uvoz. Naš izvoz v Čehoslovakijo ne znaša niti 100 milijonov D. Razlog za tako razliko med obema uvozoma je iskati v čehoslovaški trgovski politiki. Čehoslovaška trgovska politika stoji na stališču, da čim bolj razmahne svoj izvoz, a na naše izvozne proizvode pa je vrgla razne prohibitivne uvozne carine. Tem potom je skoro popolnoma onemogočila, da bi mi izvažali: slive, žito, vino, grozdje, sadje, jajca itd., ker je carina pri vsakem kilogramu večja nego tržna cena. Naši poljedelski krogi so zelo nezadovoljni s čehoslovaško trgovsko politiko in zahtevajo, da se mora med nami in Čehoslovakijo skleniti posebna trgovska pogodba, ki bo onemogočala tako zlorabo od strani Čehov.

Po svetu.

Lakota in nemiri po celi Nemčiji. Prehrana prebivalstva zlasti velikih mest povzroča nemiški vladi vedno večje težkoče. Kruh, ki se dobiva na izkaznice stane sedaj že 600 milijonov, funt sivergega masla 2 milijardi. Meso se bo od ponedeljka naprej prodajalo le za zlate marke. Moka in krompir sta pošla. Prihodnji teden peki ne bodo več imeli moke za kruh na izkaznice. K temu prihaja še grozno pomanjkanje plačilnih sredstev. Denarja ni, tako, da ima industrija težkoče pri izplačevanju mezd, kar povzroča ogromno razburjenje med delavstvom. Vsled teh silno težkih življenjskih razmer, so po celi Nemčiji demonstracije brezposelnih in gladnih ter zlasti po Poruhrju še navali na živilska skladišča.

Eksplozija municijskega skladišča v Varšavi. V soboto dopoldne proti 9. uri je v skladišču smodnika v trdnjavi nastala silna eksplozija. Do opoldne so našli 28 mrtvih, 48 težko, 110 lahko ranjenih. Preiskava je dognala, da gre tu za zločin. Vlada je začela zapirati komuniste in Ukrajince. Poznejša poročila pravijo, da je vsega skupaj 180 mrtvih in 300 težko, ter par sto lahko ranjenih.

Pogajanja med Rusijo in Francijo. Med zastopstvom sovjetske vlade in med francoskimi gospodarskimi in finančnimi zastopniki se že dalje časa vršijo pogajanja za obnovo gospodarskih odnosov med Francijo in Rusijo. Po raznih poročilih potekajo pogajanja ugodno.

Beleške.

Bleerovo posojilo. To posojilo, ki ga je Pašičeva vlada sklenila z Bleerovo grupo, je v Ameriki, kjer je poznat pod imenom Jugo-lon (jugoslovansko posojilo), na zelo slabem glasu. Dasi je grupa «Blarix comp.» po-

znana kot zelo soliden in močen denarni zavod, vendar nolirajo danes v Ameriki akcije Jugo-lona globoko pod nominalno vrednostjo. Tako se n. pr. plačujejo obveznice za 100 dolarjev po 60 ali celo po 50 dolarjev. Na tako slab glas so prišle akcije tega posojila vsled silnega boja ameriškega časopisja proti naši državi. Ze pred sklepom posojila so vodili ameriški listi živahno kampanjo proti nam, po zaključku posojila pa se je ta kampanja še poostрила. V vseh gospodarskih centrih, ker je ljudstvo imelo prišteden denar, so napadali ameriški listi na besen način Jugoslavijo, da bi odvrgli denarne kroge od nakupa obveznic Jugo-lona. Dovolj je bilo pogledati samo naslove novinskih člankov v velikih čikaških, vašingtonskih in newyorških časopisih, pa se je videlo, kako velik kredit uživamo v inozemstvu in koliko držijo od države SHS odločilni gospodarski in politični ameriški krogi. Dnevno so izhajali v omenjenih novinah članki z naslovi: «Jugoslavija razpada», «V Jugoslaviji je revolucija», «Država je v plamenih» itd. Srbsko časopisje sedaj napada vlado, zakaj ni v Ameriki ničesar ukrenila za našo korist in da ni skrbela za boljšo reklamo za državo SHS. Glavni krivec je pa po mnenju srbskih listov naš konzulat v Ameriki. Beograjske «Novosti» pravijo v svojem napadu na vlado o slabih predstavnikih v Ameriki: «A tam (v Washingtonu) postoji naše poslaništvo, pet do šest konzulatov, izseljeniška pisarna, oddelek za časopisje in prof. Pupin s tolikimi našimi društvi in narodnimi organizacijami. V naših ameriških časopisih se je tako mimogrede od naših poslaničkov nekoliko pisalo o celi stvari. Znano nam pa je, da smo prej imeli kredit, ki smo pošiljali v Ameriko bivše avstrijske špiclje- da brnijo srbstvo pred Hrvati. Znano nam je, da se je gotovim uradnikom naklonilo podpora, da upoznava inozemstvo z novo državo. Vemo, da gre v te države precej zdrave valute za hvalisanje naših državnikov po francoskih časopisih. Tako se je spremenil kurs beograjskega časopisja. Nekdaj so bili krivi Hrvati-izseljenci, da posojilo ni uspelo, sedaj pa se meče krivda na naše predstavnike in konzule. To pa menda samo radi tega, ker se kakemu «detetu» izvoljenega ljudstva dopada poslaniško mesto v Washingtonu, katerega zaseda sedaj Hrvat Trešić-Pavičić. Zato se ga napada kot glavnega krivca, ki ni dovolj pobijal ameriške proti agitacije proti posojilu. Po mnenju srbskih listov bi bilo vse dobro, da nas je v kritičnem času zastopal Srbin mesto Hrvata. Da pa temu ni tako, da je glavna krivda celega fijaska na naši vladi, ne pa na poslaničnikih, nam priča izjava našega zastopnika v Washingtonu. On je na vprašanje, zakaj ne začne z agitacijo po ameriškem časopisju za posojilo, odgovoril: «Vidim celo stvar, toda da bi jo bilo mogoče uspešno izvesti, zato je potrebna mnogo denarja, katerega pa nimam. Nam se ne odobravajo niti pisarniški stroški, celo na samo plačo moramo čakati po več mescev.» Potem je razumljivo, da uživamo tako sijajen sloves v Ameriki. Sploh je čudež, da smo dobili še ta del Bleerovega posojila. Vlada mesto da je pošiljala razne svoje episkope v Ameriko, da agitirajo proti Hrvatom ter jim dajala tako visoke plače za njihovo ničevno delo, kakor je ni imel niti sam predsednik Združenih držav Severne Amerike, bi morala gledati na to, da s pomočjo poslaničkov dvigne ugled države v inozemstvu. Morala bi jim dati na razpolago sredstva za agitacijo v časopisju, pa bi bila cela stvar za nas ugodno izpadla.

Zakaj vse trošijo državni denar? Hrvatsko časopisje poroča: Ministrstvo za vere je dobilo kredit od 2 mil. din. na račun reparacij, a v resnici pa hočejo s tem denarjem urediti patrijarhovo metropolo, razne pravoslavne cerkvene institucije ter urade. Patrijarhova rezidenca pa nima nobenega pravnega vzroka, da bi lahko svojo razkošno ureditev tirjala od države. Radi preureditve patrijarhove rezidence je odpotoval jeden inšpektor v Karlovc. Kakšen krik bi zagnali Srbijanci, ako bi ljubljanski ali zagrebški škof zahteval iz državne blagajne kredit za preureditev svoje rezidence.

Profesor na univerzi in podporačnik. Neki beograjski profesor, ki je dovršil univerzo z odličnim uspehom in ravno s takim uspehom položil profesorski izpit ter ima že devet službenih let, prejema 1550 D mesečne plače z dokladami vred. Njegov brat, ki je 15 let mlajši od njega, pa je ravno letos dovršil vojno akademijo, je prejel kot podporačnik dne 1. oktobra 2666 D plače, ne računajoč pri tem drv, ki mu pripadejo. Danes je profesorju gotovo žal, da ne more iti v vojno akademijo ter postati podporačnik.

Onevne novice.

Imenovanje lavantinskega škofa upravljateljem delov sekovske škofije v državi SHS. Sv. stolica je imenovala z datumom 27. septembra 1923 upravljateljem onim delom sekovske škofije, ki so pripadli po mirovni pogodbi naši državi. Ti deli so: župnija Kaplja, Sv. Duh na Ostrem vrhu, Apače, del Cmureka.

V Gornji Radgoni je bil večerjšnjó nedeljo shod Slovenske ljudske stranke. Obisk je bil zelo številen. Predsedoval je načelnik krajevne organizacije Lančič. Poslanec dr. Hohnjec je zborovalcem tolmačil najvažnejša vprašanja zunanje in notranje politike. Zavrnil je vse laži, ki jih nasprotniki v svoji hudobnosti trošijo proti naši stranki, ter pokazal v pravi luči tiste stranke, ki so krive sedanjih, obžalovanja vrednih razmer v naši državi. Pokazal je, kakšna mora biti naša borba, da se bo zmagonosno končala s pridobitvijo avtonomije naše Slovenije. Tajnik stranke organizacije Roman Bende je predložil resolucije v katerih se poslancem SLS izreka popolno zaupanje s pozivom, da vztrajajo v borbi proti centralizmu, protestira se zoper upeljavo kuluka v Sloveniji, zoper preložitve jesenskih počitnic

v ljudskih šolah na deželi ter zoper poizkušano ukinitje teološke in medicinske fakultete na ljubljanskem vseučilišču. Resolucije so bile sprejete enoglasno in z velikim odobravanjem.

Dr. Hohnjec ima v nedeljo, dne 21. oktobra, po ravnem cerkvenem pravilu političen shod v Čadramu. — Shod bo v Orlovskem domu.

Shodi SLS na Kranjskem. V nedeljo, 14. t. m. se je na Kranjskem vršilo veliko število političnih shodov SLS. Poročali so poslanci. Večina teh shodov se je vršila na Dolenjskem. Iz Štajerskega sta govorila na teh shodih poslanca Krajnc in Žebot. Prvi je govoril v št. Jerneju a drugi v Semiču. Ljudstvo stoji kljub lažem in hujskanju samostojnežev in demokratov zvesto na strani SLS.

Radikalni teater. Shod, ki ga je Štefanovič za petek zvečer napovedal v Ljubljani, je policija prepovedala. «Akcijski odbor» ali velikožupanski in bančni radikali so poprej sicer obljubili, da pridejo na shod, da se ves spor pred «maso» razčisti, potem pa so se le rajši poslužili policije. Štefanovič je imel kakih 50 svojih ljudi, par sto pa je bilo radovednežev vseh barv, da si ogledajo radikalni teater. Štefanovič je pred mestnim domom naznanil, da je shod prepovedan ter začel napadati svoje nasprotnike. Njegovi trabanti so vpili: dol z njimi! — publika je pa popravljala: vse skupaj naj vrag vzame! Štefanovič je pozival k protestu pred vladno palačo in ko se je povorka pomikala po ulicah, so njegovi pristaši klicali: Doli Lukan! — Živijo Pašič! — spremljevalci so še pa med smehom pristavili: Živijo Rade Pašič! Pred vladno palačo je Štefanovič zopet govoril ter razlagal, kakšni lumpje so nasprotni radikali, ljudje so pa zbijali šale na račun obeh moralčnih front.

Prosvetni minister Trifunovič in izvrševanje verskih dolžnosti. Naš prosvetni minister je poslal vsem šolskim vodstvom okrožnico, v kateri med drugim naroča vzgojiteljem naše mladine, da naj tudi oni sami vedno hodijo v cerkev. V cerkvi naj oskrbujejo lepo pet je in spremljajo dijaške pevske zборе pri cerkvenih obredih. Šolski nadzorniki bodo morali odslej poročati, ali so šolski vzgojitelji res tudi izvršili in se ravnali po dobrih naukih te ministrske okrožnice. Ta okrožnica bo posebno v živo zadela naše svobodomiselno učiteljstvo, ki se je najbolj protivilo nadzorovanju otrok in učencev pri raznih verskih vajah.

Nekaj o poštnih razmerah. Beda poštnih uslužbenec, posebno neuradniških kategorij je dosegla svoj vrhunec. Dan za dnem jih je več bolanih, krivda temu so preslabe življenske razmere, prenaporno delo in raznovrstne skrbi. Tega nekateri uradni zdravniki nočejo priznati, še manj pa poštna uprava. Jasno je, da je poštna stroka težka in odgovorna služba. Zato je treba zdravih in čvrstih ljudi, pa ne kot jih imamo danes, da je več kot polovico osebja bolanega in še to se sili v službo. Poštna direkcija zahteva zdaj že prvi dan, ko uslužbenec zbolí, bolniško spričevalo in še le potem se mu pripozna samo polovico v spričevalu navedenega bolniškega dopusta. Pripominjamo k temu, da po starem predpisu ima direkcija pravico še le v osmih dneh zahtevati spričevalo od privatnega zdravnika in v šestih tednih pa od uradnega. Nobena poštna direkcija ne varčuje in šikanira tako svojih ljudi, kakor ljubljanska. Navedimo en slučaj: Mariborsko ambulanco spremljajo-prebloženo od Zagreba do Beograda poduradnik sam, vse na lastno odgovornost, drugo poštno ambulanco pa od Zidanega mosta do Broda, tudi poduradnik sam. Kdo bode odgovarjal za posledice, ki se znajo pripetiti na takšni dolgi progi in sam v vozu, naj ga zadene kap ali naj na potu umrje, to je seveda gospodom deseta briga. Veliko se je že pisalo in moledovalo samo za gluha ušesa. Primerjajmo pa z zagrebškimi ambulancami; tam vozijo po veliko krajših progah po dva do trije uradniki in dva poduradnika, sarajevska direkcija pa ima že osebja preveč, a vkljub temu se še sili Slovence v Bosno. Ravno isto je tudi z dopustom, katerega nekateri uslužbenci že po več let niso dobili. To se je posebno ukrenilo na mariborski pošti. Tu so hoteli celo skrčiti pismoonoše, kar se jim pa ni posrečilo, ker že pri polnem številu primanjkujejo. Slišali so se tudi glasovi, da, kdor ne bode hotel delati čez osem ur, se ga bo bacnilo iz službe. Staro-avstrijsko geslo, katero so podedovali naši možakarji se glasi: «službo opravljati ali poginiti». Na ta način jim hočejo odvzeti ves prosti čas in še tiste mizerne pravice, katero so uživali pod penzionirano Avstrijo. Koliko šikan in zla morajo pretrpeti nekateri državni uslužbenci ne samo v službi, ampak tudi doma, je nepopisno. Po krivdi naše vlade so se družinske razmere tako poslabšale, da skoraj ne bodo dobili več kredita, zgubili bodo tudi ves ugled in nazadnje se jih še začne preganjati in šikanirati izven službe, ker si bodo razni elementi mislili, če državnoslužbenska para pred oblastjo in predstojništvom nič ne velja, potem še lahko mi teptamo po njej.

Izza kulis redukcije uradništva. Radikalna vlada si je stavila nalog, da bo reducirala odvišno uradništvo radi štedenja z državnim denarjem. Kako zgleda ta radikalna redukcija, nam kaže najbolje njena bilanca. Službena statistika kaže, da je bilo tekom enega leta reduciranih 28.000 raznih uradnikov, a na novo je bilo sprejetih pa 50.000. Ravno kar omenjeno je tudi redukcija, a ne iz državnega, nego iz strankarskega stališča. Iz državne službe je po južnih krajih odpuščeno vse, kar se ni hotelo prekrstiti v radikale, a sprejeto v državno službo vse, kar se je podpisalo na radikalno karto. Kakor pri policajdemokratih je tudi pri radikalnih strankah nad državo.

Sijajna ustanovitev Sokola v Rogatcu. Dne 7. t. m. smo imeli priložnost videti sijajno ustanovitev Sokola v Rogatcu. Ze v zgodnjih jutranjih urah je mrgolelo

radovednih ljudi po trgu gor in dol, meneč, kot je bilo že mesec dni poprej razbobnano, da bodo videli šetati in pripravljati se za popoldan same rdečesarjene Sokole. Tudi na kolodvoru pri vlaklu so se gnetli radovedneži na prihod ogromnih množin Sokolov, ali glej ga spaka: nobenega ni bilo ne tu ne tam, ja kaj pa je to, so povpraševali? O le počakajte na popoldan, ko bo «vinska trgatev» pri Brezinšku. Tam jih bo gotovo prav dosti, je nekdo dejal. A zopet smola! Ljudstvo, že razburjeno, se smeje in zabavlja: «Na plakatu imajo tiskano, da bo ustanovitev Sokola in da tudi Sokol priredi «vinsko trgatev z veselico pri Brezinšku, pa ni niti enega Sokola. Pač prava predpusna šalala» so dejali. Čez nekaj časa ko bi se že veselica morala začeti, pa vidimo v celem zberu in piši: dva v Sokola preoblečena gospoda, kateri sta si nekje krog izposodila. Aha, sedaj pa že bo nekaj! A žalostno, res nekaj. Veselica, ples, pjančevanje in prepevanje ter kričanje v enomer, nazadnje pa seve še pretep, kateri je pozno v noči «ustanovitev Sokola» v Rogatcu zaključil. «Sic transit gloria mundi!»

Iz Poljčan. Slučajno sem dobil v roke «Jutro» št. 236, «Tablor» št. 226 in «Stražo» št. 115 obenem. Zabolelo me je srce, ko sem prebral dopise iz Poljčan, v katerih naravnost divja medsebojno sovraštvo. Brez predudarka na posledice si mečeta Čitalnica Zvona, Zvon Čitalnici očite v obraz, da se mora res narodnemu človeku ta gonja gabit. Danes, ko so tako kritični časi, posebno za nas Slovence na severni meji, se nekateri tako daleč spozablajo, da v svoji lahkomišelnosti ne vidijo, kako se tretji (Nemec) smeji. Končajte, za božjo voljo, gospodje krog Čitalnice in Zvona, z medsebojnim podtikavanjem, podajte si bratski roke in delujte skupno za stvar; ako pa že nočete skupaj, tekmuje z resnim delom v prosep našega naroda, ki vam bo za to resnično hvaležen. Naj vas ne vodi pri tem ničemurnost, častihlepnost ali koristolovstvo, temveč le resno ljubko delo za narod, iz katerega ste izšli, na tisto delo, katerega ste si v začetku tudi pošteno in z veseljem začrtali. Uverjeni bodite, da se bodo potomci s ponosom spominjali na vas! Ako imate kaj med seboj, popravite tudi med seboj; ne nosite pa stvari v javnost, kamor ne spada. Ozrite se z bistrim očesom krog sebe in videli boste režeče se želo germanskega zmaja, ki komaj čaka ugodne prilike, da nas vse skupaj zmane. Nehajte danes, ker jutri je prepozno. To bodi čitalničarjem in zvonarjem resen opomin zmucenega popotnika, ki želi, da pod slavno slovensko lipo živi in se razvija pravo slovansko bratstvo. — Popotnik.

Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi v drugi polovici meseca oktobra t. l. sledeča predavanja na Štajerskem in v Prekmurju: V nedeljo, dne 21. t. m.: 1. Velka Poljana, Prekmurje, o kmetijstvu, Vojšk. 2. Stanjeveci, Prekmurje, o sadjarstvu, Pavlica. V sredo dne 24. t. m.: Dobova, o vzgoji mlečne živine, M. Zupanc. V nedeljo, dne 28. t. m.: 1. Škale pri Velenju, o živinoreji, Wernig. 2. Kapela, o živinoreji, Mat. Zupanc. 3. Radenci, o kmetijstvu, Pavlica.

Lepa odškodnina. V Subotici je neka dekla Terezija Vereš, koje oče je bil že nekaj let zaposlen v tovarni v Ameriki. Te dni je prejela od ameriškega konzulata v Beogradu obvestilo, da se je njen oče v tovarni ponesrečil, a njej je nakazala firma 28.000 dolarjev odškodnina za ponesrečenega očeta.

Reka Tisa je v okolici Vršaca zelo nevarno narasla in grozi z opasno poplavo večim vasem in občinam.

Za znižanje železniških tarifov. Iz Beograda poročajo, da se bo sestala te dni v ministrstvu za trgovino in industrijo posebna konferenca. Na tej konferenci se bo razpravljalo o prošnji poljedelcev in izvoznicarjev, ki so naprosili trgovinsko ministrstvo za intervencijo pri železniškem ministru, da bi naj ukinit železniške tarife, ki so bili uvedeni dne 25. septembra t. l. Ti tarifi so namreč neznosno povišani napram prejšnjim in naravnost onemogočujejo vsak prevoz blaga. Radi tega se bodo sestali na tej konferenci predstavniki poljedelskih krogov in izvoznicarjev iz cele naše države. Ti bodo zahtevali ne samo, da se uvedejo prejšnji tarifi, ampak da se uvede za dobo izvoza posebna sezonska tarifa. Izvoznicarji in poljedelski krogi so trdno prepričani, da bo trgovinsko ministrstvo zastavilo vse svoje moči, da pride glede znižanja železniških tarifov do popolnega uspeha.

Kako nastajajo železniške nesreče? Na železniški progi Semizovac—Čevljanoviči v Bosni se je te dni dogodila velika železniška nesreča, pri kateri sta izgubili dve osebi življenje. Potniški vlak je vsled slabih tračnic skočil s tira ter se prevrnil preko nasipa v globok jarek. Strojvodja in kurjač sta bila ubita, mnogo potnikov pa težje ranjenih. Oblasti so odredile posebno preiskavo, da se ugotovijo glavni vzroki tako pogostih železniških nesreč v Bosni. Tudi ta slučaj je preiskovala preiskovalna komisija, ki je ugotovila, da je glavni vzrok nesreče silno slaba progá, katere ne nadzira in popravlja noben strokovnjak. Pred prevratom in par let po njem je bil za nadzornika strokovnjak-inženir, ki pa je bil Nemec. Sedanji režim je seveda hotel to mesto nacionalizirati za kakega Srba. Ker pa med Srbi niso še dosedaj našli pravega strokovnjaka, stoji progá že nad pol letabrez vsakega nadzorstva in popravljanja. Zato je razumljivo, da je v tako slabem stanju, da bi se moral sploh promet na njej ustaviti, ker je skrajno nevarna za potnike. Tako je redukcija in nepotrebno protežiranje rodilo lep sad; pa ne samo v Bosni, ampak tudi drugod se bodo posledice takega postopanja kmalu maščevale.

Iz Dunaja izposojeni vagoni. Prometno ministrstvo si je izposodilo od dunajske tvrdke Metzer 200 tovornih vagonov. Te vagone namerava uporabiti ministrstvo zaboljšanje notranjega prometa. Poljedelski krogi nikakor niso zadovoljni s tem korakom saobračajnega mi-

nistrstva, ampak zahtevajo, da se morajo ti izposojeni vagoni uporabiti v dobi izvoza za prevoz razne robe v inozemstvo.

So ga vendar izsledili. Svoječas smo poročali, kako je bila na skrivnostni način orošana blagajna na železniški postaji v Vršacu. Iz blagajne je bilo na skrivnostni način ukradenih 350.000 D. Policija se je trudila celih šest mesecev, da bi izsledila krivca, a vsa njena prizadevanja so bila zaman. Te dni pa so prijeli pravega vlomilca čisto slučajno. Aretirali so neko tatico in ta je izdala pravega vlomilca, magacinerja Popoviča. Ta je priznal rop, našli so pri njem še 90.000 D, a drugi denar je zapravil s svojimi tatinskimi tovariši.

Hmelj iz Bačke. Letošnji izkupiček za hmelj v Bački je veliko večji nego lansko leto. Hmeljske kupčije se sklepajo samo na veliko in kupci so izključno le Čehi. Dosedaj je bila cena za 1 metercent bačkega hmelja 19 tisoč D. Čehi izvažajo od nas kupljeni hmelj na razna inozemska tržišča.

Zavarovanje potne prtljage in ekspresne robe proti izgubi, zmanjšanju in poškodbi. V predvojni dobi je zavarovala «Evropejska akc. družba za zavarovanje potne prtljage» na zahtevo potnika vsako pošiljko prtljage, ki je bila železnici predana v prevoz, proti poškodbi ali izgubi. Potnik je lahko poljubno določil višino zavarovanja in se mu na ta način ni bilo nikogar treba bati materialne škode, tudi če je bila prtljaga med prevozom po železnici poškodovana ali sploh ni dospela v namembno postajo. Radi preobilice prevoznih težkoč in tatvin je ta družba med vojno prenehala s svojim poslovanjem. Nedavno pa je začela z zavarovanjem potne prtljage «Zavarovalna družba v Beogradu», ki zopet prevzema v zavarovanje vsako prtljažno pošiljko, in sicer vrše to zavarovanje v njenem imenu prtljažne blagajnice vseh železniških postaj v naši kraljevini. Ker so prtljažne pošiljke radi raznih neprilik pri prevozu po železnici še vedno izpostavljene poškodbam in tatvinam, nudi to zavarovanje mnogo ugodnosti potujočemu občinstvu. Dočim povrne železniška uprava za vsak kg poškodovane ali izgubljene prtljage po najnovejši določbi z dne 15. septembra 1923 največ znesek 25 D, povrne zavarovalna družba pri zavarovanih pošiljkah vos resnično škodo do one višine, za katero je pošiljka zavarovana. Pristojbine za zavarovanja se ravnajo po višini zavarovane svote in po oddaljenosti med predajno in namembno postajo pošiljke, in znašajo za krajše razdalje do 400 km za vsakih zavarovanih 1000 din. malenkostni znesek D 1.50 do 3.—. Ta pristojbina se pri večji oddaljenosti primerno zviša in doseže pri oddaljenosti preko 1200 km najvišji znesek D 9.— za D 1000.— zavarovane vrednosti. Razven za poškodbe med prevozom po železnici zavarujejo potniške blagajnice vse pošiljke tudi proti izgubi ali poškodbi za čas prevoza z ladjo, avtomobilom in drugimi prevoznimi sredstvi, ter za dobo shranjevanja po hotelih, prenočiščih, carinarnicah in javnih skladiščih. To zavarovanje velja za potovanje po celi Evropi in se vrši s posebnimi policami, ki veljajo 60 dni od dneva izročitve stranki. Med tem časom pa potnik lahko tudi opetovano vozi domov in menja svojo prtljago, ne da bi veljavnost zavarovanja radi tega ugasnila. Zavarovalna premija znaša pri tem zavarovanju časno D 10.— za vsakih zavarovanih D 1000.—. Natančna pojasnila vsebujejo posebni oglasi, ki so izvešeni pri vseh železniških blagajnicah, ki prevzemajo prtljažne pošiljke.

Bolgarski begunci v Nišu. Pred terorjem Cankove vlade v Bolgariji je pribežalo na naše ozemlje veliko število bolgarskih begunciev. Največ jih je v Nišu in okolici. Rešili so golo življenje ter prišli na naše ozemlje brez vseh sredstev in mnogi celo brez zadostne obteke. Vlada je poslala v Niš šefa javne varnosti Laziča, da begunce zasliši ter poskrbi za njih eksistenco. V Nišu se je osnoval pomožni odbor, ki zbira za begunce prispevke. Po poročilih beograjskih listov je med temi begunci precej inteligence in sicer od profesorjev in uradnikov pa do študentov. Ze to pobija vse samohvale Cankove vlade, da je zola «rešila inteligenco.» Tudi to je laž, da bi bil upor zgolj komunističnega značaja. Bolgarska vlada to laž širi z namenom, da bi pred svetom pokazala veliko komunistično prevratno nevarnost ter opravičila svoje strašno nasilje. Begunci zatrjujejo, da so se upirali vsi delavni sloji, ker pod strašnim terorjem ne morejo živeti. Z uporniki je bila tudi poštna inteligencija, kar je pa na vladi, to je pa vredno svoje edine opore in zaslombe — hajdukov in komitov. Bolgarski komitski režim je požgal in razdejal cele vasi. Zločini se nadaljujejo in velik delež pri njih imajo tudi Wranglovci. Po Sofiji proslavljajo in odlikujejo najstarejše hajduke, ki se borijo proti Srbiji, zverinskemu morilcu Stambolijskega so pa dali važno oblastniško mesto.

Razbojništvo v Banatu. Po naših najbolj bogatih in žitorodnih krajih se je razbojništvo zelo razpaslo. Vse polno tolovajskih band se klati po teh pokrajinah in ogroža osebno varnost. Sedaj poročajo o tolovajstvih banatskega razbojnika Marinka Periča. Ta Perič je pobegnil iz zaporov v Veliki Kikindi in ropa po okolici Kikinde. Zbral je krog sebe celo četo razbojnikov in ropa z njimi po bogatih banatskih selih. Iz raznih krajev Banata prihajajo vesti o najdrznejših tolovajskih napadih.

Tombola Zveze bivših salezijanskih gojencev je častno končala. Glasom 4. zapisnika finančne kontrole je odločil žreb kolo g. Klemenčič Mariji, Vodmat štev. 78, vagon premoga g. Špur Mimi, Celje, Na okopih 1; zaboj sladkorja g. Selmi Kürner, št. Vid nad Ljubljano štev. 47; blago za moško obleko g. Samobor Ernst, Maribor (priglašen potom I. del. konz. društva); g. Zider Milan, Vogelna ulica, Ljubljana. Dva činka izmed tridesetih, dasi strankama naznanjena, sta še nedvignjena.

Tablice, izročene varstvu odbora, niso zadele, razven one kvaterne, katere smo obvestili in so jo dvignili. — Vsem darovalcem dobitkov, vsem, ki so požitvalno oddajali in kupovali tablice, zavestno podpirajoč Mladinski dom v svojem težkem začetku, kliče prisrčen: «Bog plati!», hvaležno údani — odbor.

Iz Maribora.

IZ SEJE MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA
12. OKTOBRA.

Zamude pri sejah.

Župan otvori sejo s polurno zamudo. Dr. Jerovšek se takoj oglasi k besedi ter izvaja: V zadnji seji, katere se nisem udeležil je g. Bahun čutil potrebo, poleg drugih napasti tudi mene, češ, da ne hodim k sejam posebno ne k sejam odsekov, ki so zaradi tega večkrat nesklepčni. V odgovor na ta neosnovani napad konstatiram predvsem, da mora tista slavna večina, ki danes gospodari v občini, skrbeti za sklepčnost odsekov. Odseki so tako sestavljeni, da imajo demokrati in socialdemokrati, ako vsi pridejo k seji, potrebni kvorum za sklepčnost. Ako kateri odsek ni bil sklepčen, je to dokaz, da so zastopniki večine izostali, zato naj se gospod Bahun obrne pred vsem proti tem svojim prijateljem. Da pa jaz ne zahajam k sejam odsekov, je vzrok ta, ker se seje nikdar ne začnejo pravočasno. Treba je čakati po pol ure, da celo po celo uro, predno gospodje iz dične večine pridejo k seji. To je velikanska potrata časa, ki ga jaz nimam na razpolago. Potem pa še pridejo plenarne obč. seje, ker smo čakali že po celo uro na otvoritev seje. In ker se ena in ista seja nadaljuje po tri do štirikrat, se pri vsaki seji s čakanjem potratiti štiri do pet ur dragega časa samo s tem, ker se mora čakati na malomarne, počasne občinske svetnike iz demokratov in socialdemokratov. Zato pa pozivljam gospoda župana, da napravi red pri obč. svetnikih svoje dične večine, da bodo malo bolj pridno in bolj točno zahajali k sejam, potem bom tudi jaz zopet z veseljem sodeloval. Na to gospod župan pokrega svojo večino, češ, zdaj, ko ni več tako vroče, naj prihajajo bolj točno k sejam.

Poročilo župana.

Gospod župan se potem v toplih besedah spominja pokojnega dr. Serneca, ki mu obč. svetniki stoji zaključeno «slava». Nato predstavi kot namestnika g. dr. Serneca g. dr. Rosino, ter ga silno toplo pozdravi, seveda, ker vidi v njem tisti lim, ki bo držal skupaj sedanjo večino.

V mestni šolski svet kandidirajo demokrati znane ga «odgojitelja in šolnika» Voglarja kot namestnika dr. Serneca. No, g. Voglar jo je polomil že v višjem šolskem svetu, zdaj bo poskusil svojo srečo še v mestnem šolskem svetu v Mariboru. Mestni šolski svet je pač dobil slabo zameno.

Češke industrijalce bodo pozdravili župan in zastopniki klubov.

Avtonomija mestne občine je v nevarnosti, ker hoče vlada v Sloveniji dati avtonomijo le Ljubljani. Za dosedaj občinske avtonomije bo delal posebni odsek pod vodstvom gospoda župana. Seveda, veliko ni pričakovati, dokler ne bomo imeli avtonomne Slovenije, katere pa demokrati in socialisti ne marajo.

Tlakarino pobira carinarnica v Mariboru že 4 leta. S to tlakarino bi se morale tlakati vse dovozne ceste do carinarnice. Obč. svetnik Kežar zato predlaga, da se sprejme v proračun tlakanje Meljske ceste in Erjavčeve

Bahun dolgočasi.

O plinarni referira gospod Bahun. Rad bi bil povedal, da bi bilo treba izpopolniti plinarno z nekaterimi stroji, pri čemur bi imela občina le dobiček, ker bi se pridělalo več plina in se prištedilo mesečno najmanj 15.000 D. Naprava pa bi stala okroglo 200.000 D, bi se torej plačala skoro v enem letu le z doseglim dobičkom. Gospodu Bahunu pa je šlo pri tem referatu zelo slabo. Premetaval je uboge listike sem in tje, da se je moral smiliti potrpežljivi papir že vsakomur. Pravijo sicer, da je gospod Bahun dr. Vseznal, pa glede plinarne se v seji ni obnesel. Končno mu je pomagal g. župan, da se je izkopal iz mučne situacije. Plinarna pa bo dobila stroje, ki si jih želi.

Topničarska vojašnica je razbita. Manjka opeka na strehi, šip ni, vrata so polomljena; zima pa se naglo približuje. Vojaška komanda to zahteva, da mesto to popravi. Občina pa pravi, da so ji vojašnice samo v zgbu in nadlogo. Popravila se bo streha in žlebi, občina da kit za šipe, vojaška oblast pa naj kupi steklo.

Palača Zadrudne gospodarske banke pred frančiškansko cerkvijo bi rada imela električno razsvetljavo; mestno električno podjetje pa pravi, da temu posloppju ne more dati elektrike, ker je transformator že preobložen. Zato so modriani v odseku, Bahun, Weixl sklenili, da si naj banka sama postavi lastni transformator, kar bi banko stalo okroglo 50.000 D, plačevati bi pa morala tok ravno tako drago, kakor druge hiše, ki niso na lastne stroške delale transformatorjev. Tudi župan toplo zagovarja ta predlog. Proti sta z vso ostrostjo nastopila dr. Leskovar in dr. Jerovšek ter ožigosala tako zahtevo kot skrajno krivično in sramotno za mestno električno podjetje posebno za to, ker bo falksa elektrarna imela zopet en povod več, izpodbijati dobavno pogodbo z mestno občino, ki je tako rečna in tako slabotna, da niti toliko ne zmore, da bi napeljala tok v navadno stanovanjsko hišo. Na predlog dr. Jerovškega se končno sklene, da se stopi v stik z banko, ker mogoče banka da občini na razpolago potrebni denar, da si pomaga iz težavne denarne situacije.

Cenejše meso dobimo baje tudi v Mariboru. Izvozničarska tvrdka Markovič je obljubila, da bo zalagala mesto Maribor po mesarju Drogeniku z mesom, ki bo za 15 odstot. do 20 odstot. cenejše kakor dozdaj. V služaju pa, da bo meso slabše kakovosti, bo povprečno za 10 D pri kilogramu ceneje. Pričakujemo, da bo to nekaj trajnega in da bo tudi kakovost mesa res neoporečna! To meso se bo sekalo v mestni mesnici. Je pa to slično podjetje, kakor v Celju, ki hoče s hrvatskim mesom napraviti konkurenco in znižati cene. Da je to zasluga Bahunova, je čisto navadna socialistična laž. Kakor se je našel tak izvozničar za Celje, tako ga je dobil tudi Maribor v osebi Markoviča, ki seveda tudi ne bo ostal brez dobička. Samo dvomimo, da nas bo dolgo osrečeval z dobrim in cenim mefom.

Knezoškof protektor akcije doma ubogih. Pod tem naslovom se je zadnjič pogrešno poročalo, da se vrši anketa jutri, vrši se pa v resnici v sredo, dne 17. t. m. z dnevnim redom: Namen akcije «Dom ubogih», volitev širšega akcijskega odbora, volitev v izpopolnitev častnega odbora, predlogi in nasveti za delovanje akcije.

Predavanje o rešitvi pred splošnim gospodarskim polomom. V četrtek dne 18. t. m. ob 20. uri, ob priliki javne seje Kreditne in stavbene zadruge «Mojmir» se vrši v mali kazinski dvorani (Ljudska univerza) predavanje o rešitvi pred splošnim gospodarskim polomom. Predavatelj hoče dokazati, kako se je v davni slični dobi kot je današnja, v boju proti organiziranemu velekapitalu porodila ideja, ki je tudi danes edino možna rešitev pred pretečim gospodarskim polomom. Predavanje je važno tudi za pridobitne sloje. Vstop prost tudi za nečlane.

Kat. izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru priredi v nedeljo, dne 21. oktobra 1923 v novorečenih prostorih g. Stibilja (gostilna «Triglav») v Studencih. Ciril-Methodova ulica 20 družinski večer z raznovrstnim sporedom. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina za osebo 3 D, za družine do pet oseb 5 D. Vabljeni vsi člani in prijatelji društva. Ker je prebitek namenjen za izpopolnitev društvene knjižnice, prosi za obilen obisk odbor.

Veselica v prid ubožnih učencev za Lajtersberg-Krčevino pri Mariboru. Pevsko društvo «Luna» in šolsko vodstvo izrekata svojo zahvalo vsem, ki so pripomogli k izredno dobremu uspehu «vinske trgatve», ki se je vršila dne 6. t. m. v gostilni Kramberger v prid revnim šolarjem in društvene blagajne. Posebno se zahvaljujeta še enkrat načelniku krajnega šolskega sveta g. Alojziju Peklar za njegov požitvalni vsestranski trud in stavbeniku g. A. Peklarju za nesebično podporo pri okrašanju veselilnih prostorov. Iskrena hvala za bogata darila pa tem potom še enkrat ravnatelju vinarske in sadjarske šole g. Andreju Žmavc, gg. dr. P. Turner, baron Twickel, županoma Škof in Požavko, tvrdkam Grobelšek, Rudolf Kiffmann, M. Kotnik, Lenardič, Paluc, Matz, Tavčar, Welle, Wögerer, Pošinger in rodbinam Beranič, Ipavec, Hitti, Kekec, dr. Kokoschinegg, Kolarič, Muraus, Novačan, Nasko, Pölzl, Svarc, Visočnik, gostilničarju g. Avg. Kramberger in gospej M. Cernovšek za posojene mize in stole.

Zahvala. Dneva 6 in 7. oktobra 1923, ko je praznoval mariborski Orel slavje petnajstletnice svoje ustanovitve in blagoslovitev odsekovega prapora, ostaneta obmejnemu orlovstvu v trajnem spominu, posebno še članom orlovskega odseka v Mariboru. Vedrega lica je stopil Orel pred prijatelje in neprijatelje ter vsem določno izrazil svoje namene, ves svoj program. Orel v Mariboru je videl, da uživa splošno spoštovanje in ugled pri vseh razsodnih, kar mu bo velika podbuda pri delu v bodoče. Da pa se je moglo vršiti slavje na zunaj v tako značkonem obsegu, dolguje mariborski Orel iskreno hvalečnost in vdano zahvalo več činiteljem: Zahvaljeni naj bodo vsi oni izmed vrst bančnih zavodov, industrijalcev, trgovcev, obrtnikov in posameznikov, ki so darovali prispevke za nabavo prapora. Vsem tem: Bog plačaj! Darovali ste v blag namen, dasi marsikateri morda tudi težko. Čč. šolskim sestram v Mariboru, ki so si postavile z umetnim ročnim vezenjem prapora lep spomenik neumornega dela, daje priznanje in zahvalo že prapor sam. Globoka vdanost nas veže do prevzv. nadpastirja dr. Andreja Karlin, ki je z osebno izvršitvijo cerkvenih obredov in s svojo scudeležbo pri celi slovesnosti izkazal svojo visoko naklonjenost in podporo orlovski organizaciji. Isto velja prevzv. vladiki ljubljanskemu dr. A. B. Jegliču, ki je s svojim visokim posetom izkazal izredno čast Orlu v Mariboru. Z veseljem ugotavljamo, da sta se udeležila slavnostne orlovske akademije namestnik velikega župana g. dr. V. Pfeifer in mestni župan g. V. Grčar, dočim je vojaška oblast smatrala za potrebno, da prezre prireditve največje slovenske mladinske organizacije, kar ji pač ni v posebno čast. Omenimo, da je bila zastopana pri slavju tudi Jugoslovanska matica po predsedniku prof. J. Ribariču in pa umetniški klub «Grohar» po dveh članih. Zahvala gre tudi vsem posameznim drugim odličnim gostom, ki so se odzvali našemu povabilu. Bratski: Bog živi! kličemo predsedstvu in vadičelskemu zboru Jugoslovanske orlovske podzveze v Ljubljani, kakor vsem bratom in sestram, ki so ali posetili našo prireditev, ali pri njej celo dejansko sodelovali. Vsem skupaj brez izjeme bodi prisrčna hvala. Prezreti ne smemo nadalje dejanske pomoči, ki so nam jo nudili v tej ali oni obliki stolni župnik g. Fr. Moravec, administrator Vetrinjskega dvora g. J. Rožman, ravnatelj deškega semenišča g. Jožef Mirt, ravnateljstvo pivovarne T. Götz, Olepševalno in tujsko prometno društvo za Maribor, g. Fr. Mastek in Karničnik, g. J. Kovačič, ravnateljstvo Podružnice Gospodarske zadrudne banke, Tiskarna sv. Cirila, g. K. Voller, čč. šolske sestre, g. Ivan Jemec, ki si je z okusno okrasitvijo dvorane dal najboljšo izpričevalo, g. J. Völker, g. J. Sojč, in drugi skromni, tihi delavci za kar jim ne moremo biti dovolj hvaležni. Nič manjša zahvala ne gre godbi Kat. omladine v Mariboru in godbi iz Mladinskega doma v Ljubljani s kapelnikom g. Fr. Dolinarjem na čelu, ki sta pripomogli veliko do tolikšnega uspeha našega slavja. Mariborskemu Orlu je v ponos to vsestransko priznanje, ki pa naj velja celotni orlovski organizaciji in njenemu velikemu kulturnovzgojnemu delu. — Bog živi! — Odbor orlovskega odseka v Mariboru.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisatelj B. Orczy. Prevedel Paulus.

53

Suzana se ni obojavljala. Nežno je poljubila Margareto in odšla, vsa nema in zastrašena nad strahotno prepadlim obrazom svoje prijateljice.

Strežaj se je vrnil in z njim je prišel sel.

«Kdo vam je dal pismo?» ga je vprašala Margareta.

«Nek gospod v gostilni «Pri roži.» Dejal je, da bode te že razumeli.»

«V gostilni «Pri roži» —? In kaj je delal tam?»

«Čakal je na voz, ki si ga je naročil.»

«Voz?»

«Da, gospa! Poseben voz si je naročil. Čul sem od njegovih ljudi, da potuje naravnost v Dover.»

«To mi zadostuje. Lahko odidete!» Obrnila se je k strežaju: «Moj voz in štirje najhitrejši konji naj bodo takoj pripravljene za na pot!»

Odšla sta.

Sama je obstala Margareta na trati. Njena vitka postava se ni genila, njene oči so nepremične strmele v tla, roke je imela krčevito sklenjene na prsni, ustnice so se ji šepetale premikale in obupno ponavljale:

«Kaj naj storim —? Kaj naj storim —? Kje ga naj najdem? O Bog, pošlji mi razsvetljenje!»

Pa za obup ni bilo časa.

Storila je — nevede — nekaj strašnega in groznega, najstrašnejši zločin, se ji je zdelo, ki ga ženska more zagrešiti, — izdala je v smrt lastnega soproga —. In njena slepota, da ni spregledala igre, ki jo je igral, — ta se ji je zdela nov, hud smrtni greh. Poznati bi bila morala svojega moža, bolje bi ga bila morala poznati!

Kako si je mogla misliti, da je človek, ki jo je ljubil tako strastno, da je ta človek zares tisti trapasti bebec, za katerega se je izdajal. Ona vsaj, njegova žena, bi bila morala spoznati, da se le dela takega, da je njegovo vedenje krinka, — in to krinko bi mu bila morala sneti z obraza —.

Njena ljubezen do soproga je bila mlačna in slabotna, tako slaba, da jo je zadušil njen lastni neumni ponos. In on jo je še vedno ljubil, strastno, koprneče —. Koliko je grešila zoper to ljubezen!

Toda — čemu misliti na preteklost! Grešila je s svojo slepoto in popraviti je morala, kar je zagrešila, pa ne s praznim obupanjem, — naglih, odločnih dejanj je bilo treba.

Percy se je danes zjutraj vkreal na «Zoro.» Če bo imel ugoden veter, bo v 24 urah na Francoskem.

Tesno za petami pa mu je Chauvelin. Tudi on se je danes zjutraj odpeljal, pa v Dover. Tam si bo najel jadrnico in bo prišel v Calais precej obnem s Percyjem.

In v Calaisu ali kje v bližini čakajo na «Dušico»

francoski begunci, zaupajoč vanj, da jih bo varno spravil čez mejo in na Angleško.

S Chauvelinom za petami, ki bo zalezoval vsako njegovo kretnjo, se bo Percy — «Dušica» — sešel z begunci, — in Chauvelin ga bo prijel in z njim Suzaninega očeta grofa Tournay in druge. In tudi Armanda —.

Življenje njenega moža, življenje vseh, ki so čakali na njegovo pomoč, je bilo v njenih rokah. Rešiti jih je morala, vse je morala storiti, kar se je dalo —.

Pred vsem je morala najti Percyja in ga posvariti.

(Dalje prihodnjic.)

Na letovišču išče bolehnih penzionist malo sobo z dobro pečjo ali štedilnikom, bilo tudi v oddaljenem ali samotnem kraju: Ponudbe s ceno pod «Za-744» na Publicitas d. d. oglasni zavod, Zagreb, Gunduličeva ulica 11. 637

Prva mariborska hitropopravljalnica in izdelovalnica vsakovrstnih čevljev se najtopleje priporoča. Cene zmerne, postrežba solidna. Ivan Pirc, Koroška cesta št. 1. 635 2—1

Na prodaj! Dobrodoča gostilna na jako prometnem kraju, k tej spadajoče posestvo K 5.000.000.—. Realiteta na pisarna «Rapid», Maribor, Gosposka ulica 28. 636

Pošten mladenič, zmožen slovenskega in nemškega jezika, išče delo kot pomožni delavec ali sluga. J. Ervež, Tezno 28. 624 3—1

Kupim hišo v Aleksandrovi cesti, Slovenski ulici, Gosposki ulici ali na Glavnem trgu ali v bližini, ki bi imela v pritličju večje, značne prostore takoj ali v kratkem na razpolago. — Pismene ponudbe na upravnitvo «Straže». 612

Fižol in suhe gobe

kupuje vsako množino trgovina

A. Požar, Maribor, Gosposka 4

Originalno angleško blago za obleke po meri
raglane in zimske suknje je došlo

Izgotovljene moške obleke po raznih cenah. Plašč za gospe in kostumi se izdelujejo po meri.

Najnižje cene! pri Najnižje cene!

Aleks. Starkel, Maribor, Trg svobode 6.

OSRAM NITRA

Boljša luč boljše delo.

OSRAM
to znamko mora nositi žarnica

OSRAM NITRA

Jetika

Zdravnik dr. Pečnik

zdravi bolne na pljučih vsaki petek, tudi v četrtek v Celju, Cankarjeva ulica št. 11, 11. Citajte njegove tri knjige o jetiki, v vseh knjigarnah. 522

XXXXXXXXXXXX

Širite „Stražo“!

XXXXXXXXXXXX

Sveže kislo zelje, znano najboljšje kakovosti nudi M. Berdajs, Trg svobode. 629 3—1

Veliko skladišče v gradu se odda v najem. Reflektanti naj se oglasijo pri g. arhitektu Glaser, Maribor, Meljski dvor. 630 3—1

Kuharico išče župnišče. — Naslov v upravnitvu. 1068 633 3—1

Hamburg — Amerika Linija
in
United American Lines Inc.

Filijalka
SIMON KMETEC, LJUBLJANA
Kolodvorska ulica šte. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsaki teden.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo
J. G. Drašković
ZAGREB „B“ Cesta pri državnem kolodvoru ZAGREB

Podružnice: Beograd, Balkanska ulica 25. — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinka c. '60. — Split: Ante Buić, Dioklecijanova obala 18. — Gruz: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gyorje J. Dimitrijevič & Komp. Bulevard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlovič, Trg Kralja Petra 3.

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje

PEKI POZORI

DIAMALT

PEKI POZORI

«DIAMALT» tvornice Hauser & Sobotka, Beč-Stadlau, je v predvojni kakovosti skozi 24 let najboljše sredstvo v pekarskem obrtu. Varujte se pred drugimi potvorinami! Originalni Diamalt se dobi edino pri Glavnem zastopstvu za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Zagreb.

Podzastopstvo za mariborski okrog in mesto Maribor: T. T. Matije Zieglerja nasl.

Miloš Oset, Maribor, Glavni trg.

Somišljeniki, širite naše liste!

Novo došlo!

vseh vrst angleško in češko sukno in drugo manufakturno blago, za jesensko in zimsko sezono. Cene resnično nizke, blago iz priznane najboljših tovarn.

Novo došlo!

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Vsak naj si ogleda zalogo in prepriča z enkratnim nakupom!